

The Relationship Between Financial Attitudes and Behaviors and Emotional Intelligence of Primary School 4th Grade Students: Emotional Aspect of Financial Literacy

Lütfullah ÇELİK TEN, İstanbul 29 Mayıs University, ORCID ID: 0000-0002-5300-9936

Abstract

Financial literacy is one of the areas where we need emotion management the most in our daily life. In this study, it was aimed to determine whether there is a relationship between the financial literacy attitudes and behaviors of primary school 4th grade students and their emotional intelligence. In line with the purpose of the research, descriptive and relational survey models were preferred together. In the research, Students' financial literacy attitudes and behaviors and emotional intelligence scores, the differentiation status of these scores according to gender, family type, and average income variables, and the relationship between students' financial literacy attitudes and behaviors and emotional intelligence scores were examined. The sample of the research consists of 189 4th grade primary school students studying in a public primary school in Bayrampasa district of İstanbul. "Marmara Financial Literacy Attitude and Behavior Scale" and "Ten Age Emotional Intelligence Scale" were used as data collection tools. According to the results, it was determined that the students' financial literacy and emotional intelligence scores were high. It has been determined that there is a moderate positive and significant relationship between students' emotional intelligence and financial literacy. In addition, the results of the analysis show that emotional intelligence is a significant predictor of financial literacy. Accordingly, it is thought that emotional and social factors should not be ignored in the acquisition of financial literacy skills and that the widespread understanding of financial education that includes affective gains will contribute to individuals to be more balanced and successful in their financial attitudes and behaviors.

Keywords: *Financial literacy, Emotional intelligence, Primary school students*

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 25, No 1, 2024
pp. 190-213
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1221527

Article Type
Research Article

Received
19.12.2022

Accepted
25.03.2024

Suggested Citation

Celikten, L. (2024). The relationship between financial attitudes and behaviors and emotional intelligence of primary school 4th grade students: Emotional aspect of financial literacy, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 25(1), 190-213. DOI: 10.17679/inuefd.1221527

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

It has become an increasingly accepted understanding that emotional factors are an important factor in revealing the true potential of human beings. Financial literacy is one of the areas where we need emotion management the most in our daily life. In today's world, where the diversity of financial products and services is increasing, and the financial world has become more complex, it is increasingly evident that financial transactions and transactions require a strong awareness. For this reason, it is thought that emotional intelligence, which has a high sense of awareness in its essence, may be one of the factors affecting financial literacy.

Purpose

In this study, it was aimed to examine the relationship between the financial literacy attitudes and behaviors of 4th grade primary school students and their emotional intelligence. In line with this purpose, the following questions were sought to be answered in the research:

1. What are the financial literacy attitudes and behaviors and emotional intelligence levels of primary school 4th grade students?
2. Financial literacy attitudes and behaviors and emotional intelligence levels of primary school 4th grade students; does it show a statistically significant difference according to gender, family type, average family income variables?
3. Is there a statistically significant relationship between the financial literacy attitudes and behaviors of primary school 4th grade students and their emotional intelligence levels?
4. Is the emotional intelligence of 4th grade primary school students a significant predictor of financial literacy attitudes and behaviors?

Method

In this study, descriptive and relational survey models were preferred together in line with the purpose of the research. The combined use of descriptive and relational research in research is a frequently preferred method in research in the field of education. The sample of the research consists of 189 4th grade primary school students studying in a public primary school in Bayrampaşa district of İstanbul. Easily accessible case sampling was preferred in determining the sample. "Marmara Financial Literacy Attitude and Behaviour Scale" and "Ten Years Emotional Intelligence Scale" were used as data collection tools in the research. The data obtained from the research were analysed using the statistical package program.

Findings

The findings of the research are as follows for financial literacy:

1. When the financial literacy attitude and behaviour scores of the students are examined, it is seen that they get "high" points in the whole scale.
2. The students' financial literacy attitude and behaviour scores show a statistically significant difference in favour of female students only in the "need awareness" sub-dimension according to the gender variable.
3. Students' financial literacy attitude and behaviour scores do not show a statistically significant difference in all scales and scale sub-dimensions according to the family type variable.
4. The students' financial literacy attitude and behaviour scores show a statistically significant difference in favour of students with medium and high family income only in the "need awareness" sub-dimension, according to the average family income variable.

The findings of the research are as follows for emotional intelligence:

1. It has been determined that students' emotional intelligence scores are "high".

2. It was determined that the emotional intelligence scores of the students did not show a significant difference according to gender.
3. Students' emotional intelligence scores do not show a statistically significant difference in all scales and scale sub-dimensions according to the family type variable.
4. The emotional intelligence scores of the students show a statistically significant difference in favour of students with medium and high family income, according to the average family income variable.

The findings of the study on the relationship between students' emotional intelligence scores and financial literacy attitudes and behaviours show that there is a moderately positive and significant relationship between students' emotional intelligence scores and financial literacy attitude and behaviour scores. As a result of the linear regression analysis, it was concluded that students' emotional intelligence is a significant predictor of financial literacy attitudes and behaviours.

Discussion & Conclusion

The results show that there may be demographic factors affecting both financial literacy and emotional intelligence. However, the positive and significant relationship between emotional intelligence and financial literacy; It clearly shows that the financial attitudes and behaviours of students with high emotional intelligence are more positive, and they are more conscious and successful in subjects such as knowing, using, and managing financial tools, being frugal, distinguishing wants and needs, making and managing budgets. OECD (2014) includes the concepts of "motivation and trust" when defining financial literacy and states that financial literacy is among the sources of financial literacy in its non-cognitive characteristics rather than knowledge, understanding, and skills. The results of the study emphasize once again that the emotional and social factors highlighted by the OECD should not be ignored.

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Finansal Tutum ve Davranışları ile Duygusal Zekâları Arasındaki İlişki: Finansal Okuryazarlığın Duygusal Yönü

Lütfullah ÇELİK TEN, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-5300-9936

Öz

Günümüzde gündelik yaşamda duygu yönetimine en çok ihtiyaç duyduğumuz alanlardan birisini finansal okuryazarlık oluşturmaktadır. Bu çalışmada ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâları arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda betimsel ve ilişkisel tarama modelleri birlikte tercih edilmiştir. Araştırmada; öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları ile duygusal zekâ puanları, bu puanların cinsiyet, aile türü ve ortalama gelir durumu değişkenlerine göre farklılaşma durumu ve öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, İstanbul ili Bayrampaşa ilçesine bağlı bir devlet ilkökuluna giden 189 ilkökul 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği" ve "On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği" kullanılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre, öğrencilerin finansal tutum ve davranış puanları ile duygusal zekâ puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin duygusal zekâ ve finansal tutum ve davranışları arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca gerçekleştirilen analiz sonuçları, duygusal zekânın finansal tutum ve davranışların anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Buna göre finansal okuryazarlık becerisinin ediniminde duygusal ve sosyal faktörlerin göz ardı edilmemesi gerektiği ve duygusal kazanımları barındıran finansal eğitim anlayışının yaygınlaşmasının bireylerin finansal tutum ve davranışlarında daha dengeli ve başarılı olmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal okuryazarlık, Duygusal zekâ, ilkökul öğrencileri

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 25, Sayı 1, 2024
ss. 190-213

DOI
10.17679/inuefd.1221527

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
19.12.2022

Kabul Tarihi
25.03.2024

Önerilen Atıf

Çelikten, L. (2024). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal tutum ve davranışları ile duygusal zekâları arasındaki ilişki: Finansal okuryazarlığın duygusal yönü. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 190-213. DOI: 10.17679/inuefd.1221527

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Finansal Tutum ve Davranışları ile Duygusal Zekâları Arasındaki İlişki: Finansal Okuryazarlığın Duygusal Yönü

1. Giriş

Duygu ve düşünce kavramları arasındaki ilişki yıllar boyunca süregelen bir tartışma konusudur. Düşünme zihinsel bir süreci ifade eder ve düşünmenin bir ürünü olarak düşünce ortaya çıkar. Bireyler genellikle bir sorunu çözme, bir amacı gerçekleştirme, durum ya da olayları anlamlandırma süreçlerinde bilinçli olarak düşünme eylemini gerçekleştirir (Cüceloğlu, 2008, s.156). Duygu ise “bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik ve biyolojik haller ve bir dizi hareket eğilimi”dir (Goleman, 1996, s. 289). Genellikle duygu, düşünce ve eylemin denetim ve değerlendirme mekanizması olarak görülür. İnsanoğlunun duygu ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi Cüceloğlu (2021, s.25) “İnsan sadece algılayan, anlam verip düşünen bir varlık değildir; insan algıladığı, anlam verdiği, düşündüğü her şeyi aynı anda duygularıyla sarıp sarmalar.” cümlesiyle açıklamaktadır. Özetle, insanoğlunu diğer varlıklardan ayıran düşünebilme yetisinin bir duygu iklimi içerisinde geliştiği ve vücut bulduğu söylenebilir.

Duygular, yaşamın içerisinde oldukça önemli bir role sahiptirler. Örneğin, bireyler yaşam içerisinde çeşitli problemler yaşayabilir, hayati kararlar verme durumunda kalabilirler ve bu kararların doğruluğu genellikle duygusal ve bilişsel yaşantı zenginliğine ihtiyaç duyar. Çünkü yaşam içerisinde sorunlarımızın bazılarını mantıkla çözülebilirken bazıları duygusal olgunluk gerektirir. Bu sebeple bireyin duyguların farkında olamaması kararlarının seçiminde yanılgılara yol açabilir (Passons, 1975) ve bu yanılgılar bireyde beklenenin dışında olumsuz duygu durumlarına sebep olabilir (Tuğrul, 1999). Finansal kararlar, rakamların ötesine geçen, duygusal bağlamda şekillenen karmaşık ve risk barındıran süreçlerdir. Bireylerin finansal kararları genellikle tutkuları, korkuları ve hayalleri tarafından yoğun bir şekilde etkilenir. Bu durum, finansal okuryazarlığın sadece aritmetik becerileri değil, aynı zamanda duyuşsal becerileri de içermesi gerektiğini vurgular. Finansal okuryazarlık, bireylerin yalnızca bütçe yapma ve yatırım stratejilerini anlama konularında değil, aynı zamanda duygusal olarak sağlam ve bilinçli finansal kararlar alabilme yeteneklerini geliştirmelerini hedeflemelidir. Bu sayede bireylerin finansal kararlarını duygusal etmenlerle daha bilinçli bir şekilde dengeleyebileceği ve finansal refahlarını güçlendirebileceği söylenebilir.

1.1. Finansal Okuryazarlık

Finansal okuryazarlık, son yılların önemli okuryazarlık becerilerinden birisi olarak dikkat çekmektedir. Yirmi birinci yüzyılda dünyada birçok alanda olduğu gibi finans dünyasında ve toplumsal alanda birçok değişim yaşanmaktadır. Finans dünyası giderek karmaşık bir hal almakta, ürün ve hizmetlerdeki çeşitlilik artmakta, toplumun demografik yapısında değişimler meydana gelmektedir. Bu değişimle birlikte tarihsel süreçte tanıklık ettiğimiz gerek ekonomik gerekse toplumsal krizler bazı gerçekleri gün yüzüne çıkartmıştır. Bunlardan birisi neredeyse bütün dünya vatandaşlarının finans dünyasındaki bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı ve bu yetersizliğin devletlerin ekonomik durum veya eylemlerinde doğrudan etki sahibi olduğunu göstermesidir.

Finansal okuryazarlık Atkinson ve Messy’e (2012) göre finansal kararların doğru yönetimi ve finansal refahı sağlamak için gerek duyulan farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların sentezini ifade etmektedir. OECD’ye (2014, s.33) göre ise finansal okuryazarlık, “bireylerin ekonomik yaşama katılmalarına, finansal refahlarını iyileştirmelerine katkı sağlayacak çeşitli

finansal bağlamlarda etkin kararlar alabilmeleri için gerekli finansal kavramları ve riskleri bilmesi ve bu bilgileri uygulamaya dönüştürme beceri, motivasyon ve özgüvenine sahip olması” olarak tanımlanmaktadır. Finansal okuryazarlık bireylere finansa dünyasında daha etkin davranma ve gelişmeleri daha net gözlemlene imkânı vermektedir. Bireylerin bu bilinçli tutum ve davranışları ise finansal piyasanın daha verimli çalışmasına doğrudan ya da dolaylı bir şekilde katkıda bulunmaktadır (Williams, 2007). Atkinson ve Messy (2013) ise finansal okuryazarlığın “bireylerin tasarrufa teşvik edilmesi ve bu tasarrufların ekonomik gelişmeye katkısı” ve “ekonomik krizlerin yönetimi ve etkilerinin azaltılması” şeklinde etkileri bulunduğunu ifade etmektedir. Bu gerçekten hareketle ortaya çıkan finansal okuryazarlık, bugün temel yaşam becerilerinden birisi olarak kabul edilmekte ve toplumda finansal okuryazarlık düzeyini yükseltmek, tasarruf ve birikimin yaygınlaşmasını sağlamak gibi amaçlar artık temel politikalar arasında yer almaktadır.

1.2. Duygusal Zekâ

Yirminci yüzyılda zekâ kavramı daha çok bilişsel beceriler çerçevesinde ele alınırken son yıllarda yapılan çalışmalar beynin işleyişi ve işlevinde duygulardan bağımsız bir sürecin söz konusu olamayacağı değerlendirilmiştir. Özellikle Thorndike (1920) ve Howard Gardner (2011) tarafından ortaya koyulan teorilerin bu görüşlere bir temel oluşturduğu ifade edilebilir. Gardner’ın (2011, s. 28) Çoklu Zekâ Teorisi modeline göre zekâ, “bir (veya daha çok) kültürel ortamda değer gören ürün ortaya koyma ve problem çözme kapasitesi” şeklinde tanımlanır ve çeşitli türlere ayrılır. Thorndike’in (1920) sosyal zekâ görüşü ve Gardner’ın (2011) kişilerarası ve öze dönük zekâ türleri doğrudan duygusal zekâ ile ilgili bir görüşü ifade etmeseler bile yazarların ortaya koyduğu bu öneriler bugünlerde üzerinde uzlaşılan bir zekâ türü olarak duygusal zekânın önemli dayanakları olarak kabul görmektedir. Thorndike ve Gardner’ın çalışmalarından aldıkları ilhamla zekânın duygusal yönünü açıklayan ilk teori Salovey ve Mayer (1990) tarafından önerilmiştir. Yazarlara göre duygusal zekâ, “kişinin kendisinin ve başkalarının duygu ve duygularını izleme, bunlar arasında ayırım yapma ve bu bilgiyi düşünce ve eylemlerini yönlendirmek için kullanma yeteneğini içeren sosyal zekânın bir alt kümesi”dir (1990, s.5). Yazarlara göre duygusal zekâ dört bölüme ayrılmaktadır: 1. Duyguları doğru bir şekilde algılama, 2. Düşünmeyi kolaylaştırmak için duyguları kullanma kapasitesi, 3. Duygusal anlamları anlama kapasitesi, 4. Duyguları yönetme kapasitesi.

Duygusal zekâ ile ilgili bir diğer önemli görüş ise Goleman (1996) tarafından üretilmiştir. Yazara göre duygusal zekâ, duygusal öz farkındalık, duygusal öz yönetim, başkalarının duygularının farkındalığı veya empati ve başkalarıyla ilişkileri yönetme gibi farklı becerileri barındırmaktadır. Buna göre Goleman’ın duygusal zekâ modelinin bilişsel, kişisel ve sosyal çerçeveye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Goleman (1996) aynı zamanda duygusal zekânın gündelik hayattaki başarı için entelektüel zekânın bir tamamlayıcısı olduğunu düşünmektedir. Benzer şekilde Reuven Bar-On’un (1997) duygusal zekâ modelinde duygusal olarak zeki olmak, gündelik hayatın problemlerine hızlı uyum sağlama ve başa çıkabilme yetisine sahip olmak olarak değerlendirilmiştir. Nihai olarak, her ne kadar zekânın ölçütü bilişsel zekâ olarak değerlendirilse de hayatta başarıyı yakalamanın anahtarlarından birisinin duygusal zekâ olduğu anlaşılmaktadır.

1.3. Finansal Okuryazarlık ve Duygusal Zekâ Arasındaki İlişki

Duygusal zekâ üzerine gerçekleştirilen çalışmaların artmasıyla, yalnızca bilişsel kazanımlara dayalı bir zekâ anlayışının insanoğlunun yaşam mücadelesindeki başarısını tek başına açıklamakta yeterli olmadığı görülmüştür (Tuğrul, 1999, s.13). Böylece duygusal

faktörlerin insanın gerçek potansiyelini ortaya koymada önemli bir etken olduğu giderek kabul gören bir anlayış haline dönüşmüştür. Günümüzde gündelik yaşamda duygu yönetimine en çok ihtiyaç duyduğumuz alanlardan birisini finans oluşturmaktadır (Asandimitra ve Kautsar, 2019). Çünkü finansal iş ve işlemlerdeki tutum ve davranışlar çoğunlukla bireyler için risk taşıyıcı ve alınan kararlar her zaman akla ve mantığa uygun olmayabilir. Tam da böyle zamanlarda duygular, finansal tutum ve davranışları yönlendiren birer öncü haline dönüşebilir (Pervez, 2014). Ayrıca finansın temelini oluşturan parayla olan ilişkilerin öznel değerini belirleyen şeyler aslında birçok zaman güven, gurur, prestij, sevgi gibi duygularla ilgilidir. Naçizane bir birey birikimlerini artırdıkça kendisini daha güvende hissedebilirken, parasını kaybettiğinde daha eksik, yoksun ve korkak hissedebilir. Hatta bazen finansal başarıyı yakalamış insanların bile içsel bir huzur arayışına girdiği görülür. Bu duygusal gelişmeler bireyin finansal tutum ve davranışlarıyla duygusal bağlılığının önemli göstergeleri olarak görülebilir (Smith, 2009). Buna göre, finansal okuryazarlığı alt boyutlarını oluşturan finansal tutum ve finansal davranışların şekillenmesinde güçlü bir duygu yönetiminin varlığına gerek olduğu ifade edilebilir. Finansal ürün ve hizmetlerin çeşitliliğinin giderek arttığı, finans dünyasının karmaşık bir hal aldığı günümüzde finansal iş ve işlemlerin güçlü bir farkındalık gerektirdiği de giderek aşikar olmaktadır. Bu sebeple özünde yüksek bir farkındalık duygusu barındıran duygusal zekânın finansal okuryazarlığı etkileyen faktörlerden birisi olabileceği düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Önemi ve Amacı

İlgili literatür incelendiğinde hem finansal okuryazarlık hem de duygusal zekâ ile ilgili son yıllarda popüler bir çeşitliliğin olduğu anlaşılmaktadır. Ancak finansal okuryazarlık ve duygusal zekâ kavramlarını birlikte inceleyen araştırmaların nispeten daha sınırlı olduğu görülmektedir (Aren ve Hamamcı, 2023; Asandimitra ve Kautsar, 2019; Dinç Aydemir, 2015; Fauziyah ve Ruhayati, 2016; Hadi, 2017; Imam, vd. 2022; Maman ve Rosenhek, 2022; Munir, vd. 2018; Pettersson and Wettergren, 2021; Smith, 2009; Triyonowati, Elfita ve Laily, 2022). Ancak ulusal ve uluslararası literatürde bankacılık ve finans literatürünün yeni bir yaklaşımı olarak ortaya çıkan “duygusal finans yaklaşımı”na dair çalışmaların (Aren, 2019; Aren ve Hamamcı, 2021; Dierks ve Tiggelbeck, 2021; Dumanlı ve Aren, 2021; Taffler, 2018; Tuckett, 2011), bu araştırmanın odağında yer alan duygusal zekâ ve finansal okuryazarlık konusunu nispeten yansıttığı söylenebilir. Yapılan tüm araştırmalar çeşitli özellikleri bakımından incelendiğinde ise araştırmaların genel olarak örneklemelerinin 18 yaş üstü yetişkinlerden oluştuğu ve neredeyse tamamının iktisat, işletme ve ekonomi gibi temel alanlar çerçevesinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak yetişkinler üzerinde yapılan finansal eğitim araştırmaları, finansal kararları etkileyen alışkanlıkların kolay değişmediğini ve finansal eğitimlerin kısa vadede etkili olmadığını göstermiştir (Yıldırım ve Özbek, 2021). Bu nedenle, finansal eğitimin bireylerin finansal tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkileyebilmesi için erken yaşlarda başlaması önerilmektedir (Hapsari, Suryono ve Amiliya, 2019; Williams, Morton ve Christian, 2020). Buna ek olarak, Frisncho (2020) 10 yaş grubu öğrencilerin finansal okuryazarlık; Altunbaş ve Özabacı (2019) ise duygusal zekâ açısından kritik bir dönemde olduklarını belirtmektedir. Bu nedenle, bu araştırmanın ulaşmak istediği odak nokta, erken yaşlarda başlayan finansal eğitim programlarının geliştirilmesine ve zenginleştirilmesine katkı sağlamaktır.

Literatürdeki sınırlılıktan yola çıkarak bu çalışmada, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu yönü itibarıyla araştırmanın, duygusal zekâ ile finansal okuryazarlık

konularını ilkökul seviyesinde ele alması bakımından diğer araştırmalardan farklılaşacağı düşünülmüştür. Ayrıca araştırmanın temel özelliği itibarıyla ilkökul düzeyinde bu konuları birlikte işleyen öncü çalışmalardan birisi olacağı düşünülmekte ve literatüre yeni kanıtlar sunacağı için önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırmada yanıtı aranan sorular şunlardır:

1. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri nasıldır?
2. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri; cinsiyet, aile türü, ortalama aile geliri değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâları, finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada belirlenen amaç doğrultusunda betimsel ve ilişkisel tarama modelleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmalarda betimsel ve ilişkisel araştırmaların birlikte kullanılması eğitim alanındaki araştırmalarda sıklıkla tercih edilen bir yöntemdir. Betimsel araştırmalar, bir durumun mümkün olduğunca tam ve dikkatli bir şekilde tanımlanmasıdır. Ancak tam bir anlayışa ulaşabilmek için ek olarak olası ilişkilerin araştırılmasına yönelmek veya daha detaylı bir analize başvurmak daha tatmin edici görülmektedir (Büyüköztürk, vd. 2013, s.22). Araştırmada betimsel tarama modeli, öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ puanları ve bu puanların cinsiyet, aile türü ve ortalama gelir durumu değişkenlerine göre farklılaşma durumuna dair veriler sunulması sebebiyle tercih edilirken; ilişkisel tarama modeli ise öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ puanları arasındaki ilişkiye dair veriler sunulması sebebiyle kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmada örneklem seçiminde kolay ulaşılabilir durum örnekleme tercih edilmiş ve bu şekilde belirlenen 189 ilkökul 4. sınıf öğrencisi örneklem grubuna dâhil edilmiştir. İlkokul 4. sınıf öğrencileri, “bilişsel gelişim ve hazırbulunuşluk açısından bilimsel bir araştırmaya uygun bir yaş grubu olmaları, finansal okuryazarlık becerisine ilk kez 4. sınıf Sosyal Bilgiler Programı’nda yer verilmesi ve literatürde duygusal zekâ açısından gelişimin hızlı ve kritik dönemlerinden birisi olarak kabul edilmesi” sebepleri açısından en uygun yaş grubu olarak nitelendirilmiştir. Örneklem grubunun demografik bilgileri hakkındaki ayrıntılara Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Demografik Değişkenler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	97	51,3
	Kadın	92	48,7

Aile Türü	Çekirdek aile	152	80,4
	Geniş aile	37	19,6
Ailenin Ortalama Gelir Durumu	Düşük	2	1,1
	Orta	138	73,0
	Yüksek	49	25,9
Toplam		189	100

2.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler “Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği (MARFÖ)” ve “On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği (OYDZÖ)” araçları kullanılarak toplanmıştır. Bu ölçeklere dair bilgiler şu şekildedir:

Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği (MARFÖ): Bu ölçek Çelikten ve Doğan (2020) tarafından ilkökul 4. sınıf öğrencilerine yönelik olarak geliştirilmiştir. 5’li Likert tipi olarak hazırlanan ölçekte toplamda 21 madde bulunmaktadır. Ölçekten en yüksek 105, en düşük 21 puan alınabilmektedir. Ölçeğin “Finansal Sorumluluk (maksimum:30 puan), Finansal Planlama ve Tüketim (maksimum:25 puan), İhtiyaç Farkındalığı (maksimum:15 puan), Harcama Bilinci (maksimum:15 puan), Finansal Araçlar (maksimum:20 puan)” olmak üzere beş alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin Cronbach’s Alfa değeri 0.83; Spearman Brown iki yarı test korelasyonu 0.79 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada ise Cronbach’s Alfa değeri 0.67 olarak tespit edilmiştir.

On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği (OYDZÖ): Bu ölçek Coşkun, Öksüz ve Yılmaz (2017) tarafından 10 yaşlarındaki çocukların duygusal zekâ düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek tek faktörlü bir yapıdadır ve 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, “Doğru Değil”, “Biraz Doğru” ve “Çok Doğru” olmak üzere derecelenmiştir. Bu ölçekten en yüksek 30, en düşük 10 puan alınabilmektedir. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde Cronbach’s Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.89 olarak tespit edilmiş ve iyi düzeyde model uyumuna sahip olduğu görülmüştür. Bu araştırma için gerçekleştirilen analizde ise ölçeğin Cronbach’s Alfa değeri 0.62 olarak tespit edilmiştir.

2.4. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi

Araştırmacı veri toplama süreci öncesinde İstanbul Topkapı Üniversitesi Akademik Araştırma ve Yayın Etiği Kuruluna başvurarak 09.03.2022 tarih ve 2022/02 sayılı etik kurul onay raporu almıştır. Verilerin toplanması esnasında öğrencilere araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve gerekli bilgiler ölçek formuna yönergeler halinde eklenmiştir. Ölçeğin bir öğrenci tarafından doldurulması yaklaşık 30-35 dakika sürmüştür.

Verilerin analizi IBM Statistical Package for Social Sciences versiyon 22.0 (IBM SPSS Corp; Armonk, NY, USA) istatistik paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analizlerin başlangıcında betimleyici istatistikler yapılmış ve verilerin normal dağılım uygunluğu incelenmiştir. Bir veri setinin normal dağılım gösterip göstermediği çeşitli yollarla belirlenebilmektedir. Bu seçeneklerden birisi veri setinin basıklık ve çarpıklık değerlerinin dikkate alınmasıdır. Büyüköztürk’e (2021, s.40) göre çarpıklık katsayısının +1 ile -1 arasında olması normal dağılımı göstermektedir. Her iki ölçeğe ait verilerin basıklık ve çarpıklık katsayıları incelendiğinde değerlerin kabul edilebilir sınırlarda olduğu görülmüş ve parametrik testler tercih edilmiştir (OYDZÖ: BK=0.817, ÇK=-1.039; MARFÖ: BK=-0.462, ÇK=-0.186). Araştırmada; “cinsiyet

ve aile türü” değişkenleri için bağımsız gruplar t- testi, “ailenin ortalama geliri” değişkeni için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tercih edilmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları ile duygusal zekâ puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ise Pearson Korelasyon Katsayısı ve Doğrusal Regresyon Analizi tercih edilmiştir. Literatürde 0.70 - 1.00 arasındaki korelasyon katsayısı yüksek; 0.70 - 0.30 arasında orta; 0.30 - 0.00 arasında ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanır (Büyüköztürk, 2021, s.32). Doğrusal Regresyon Analizi ise ilişkili iki ya da daha fazla değişkenin bağımlı ve bağımsız değişkenler olarak ayrılması ve ilişkinin matematiksel eşitlik ile ifade edilmesi sürecidir (Büyüköztürk, 2021, s.93).

3. Bulgular

Araştırmanın amacı doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmalar ve analizler sonrasında ulaşılan bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, “İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri nasıldır?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2

Öğrencilerin OYDZÖ ve MARFÖ Toplam Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçek	N	\bar{X}	Ss	Minumum	Maksimum
On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği	189	27,34	2,48	19	30
Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği	189	89,64	7,65	69	105
Finansal Sorumluluk	189	26,43	2,98	17	30
Finansal Planlama ve Tüketim	189	21,85	2,73	11	25
İhtiyaç Farkındalığı	189	13,87	1,35	9	15
Harcama Bilinci	189	11,77	2,81	3	15
Finansal Araçlar	189	15,69	3,10	7	20

Öğrencilerin duygusal zekâ ve finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği puanları “puan ortalaması/madde sayısı” şeklinde incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin duygusal zekâ puanlarının “yüksek ($\bar{x}=27,34$)” olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları incelendiğinde ise tüm ölçekte “yüksek ($\bar{x}=89,64$)” seviyede puan aldıkları görülmektedir. Alt boyutlarda ise finansal sorumluluk ($\bar{x}=26,43$), finansal planlama ve tüketim ($\bar{x}=21,85$) ve ihtiyaç farkındalığı ($\bar{x}=13,87$) boyutlarında “yüksek”, harcama bilinci ($\bar{x}=11,77$) ve finansal araçlar ($\bar{x}=15,69$) boyutlarında nispeten “yükseğe yakın” seviyede puan aldıkları belirlenmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri; cinsiyet, aile türü, ortalama aile geliri değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?” şeklindedir. Bu probleme ilişkin bulgular sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

Araştırmada ilk olarak öğrencilerin duygusal zekâ ve finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Bu incelemede ulaşılan bulgular Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3

Öğrencilerin OYDZÖ ve MARFÖ Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Bağımsız T Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği	Erkek	97	27.01	2.60	187	-	.058
	Kadın	92	27.69	2.31		1.91	
Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği	Erkek	97	88.88	7.44	187	-	.159
	Kadın	92	90.44	7.83		1.41	
Finansal Sorumluluk	Erkek	97	26.46	3.10	187	0.11	.907
	Kadın	92	26.41	2.85			
Finansal Planlama ve Tüketim	Erkek	97	21.50	3.00	187	-	.074
	Kadın	92	22.21	2.38		1.79	
İhtiyaç Farkındalığı	Erkek	97	13.60	1.55	187	-	.004*
	Kadın	92	14.16	1.03		2.93	
Harcama Bilinci	Erkek	97	11.80	2.52	187	0.13	.895
	Kadın	92	11.75	3.10			
Finansal Araçlar	Erkek	97	15.50	2.94	187	-	.380
	Kadın	92	15.90	3.26		0.88	

* $p < 0.05$

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin duygusal zekâ puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları ise yalnızca "ihtiyaç farkındalığı" alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir ($p < 0.05$). Finansal okuryazarlık ölçeğinin tamamı ve ölçeğin diğer alt boyutları için ise öğrenci toplam puan ortalamaları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

İkinci olarak öğrencilerin duygusal zekâ ve finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları aile türü değişkenine göre incelenmiştir. Bu incelemeden elde edilen bulgular Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4

Öğrencilerin OYDZÖ ve MARFÖ Toplam Puan Ortalamalarının Aile Türü Değişkenine Göre Bağımsız T-Testi Sonuçları

Ölçek	Aile Türü	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği	Çekirdek Aile	152	27.47	2.51	187	1.46	.146
	Geniş Aile	37	26.81	2.30			

Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği	Çekirdek Aile	152	89.74	7.89	187	0.37	.708
	Geniş Aile	37	89.21	6.65			
Finansal Sorumluluk	Çekirdek Aile	152	26.58	2.94	187	1.37	.172
	Geniş Aile	37	25.83	3.07			
Finansal Planlama ve Tüketim	Çekirdek Aile	152	21.88	2.66	187	0.37	.713
	Geniş Aile	37	21.70	3.05			
İhtiyaç Farkındalığı	Çekirdek Aile	152	13.80	1.37	187	-1.32	.189
	Geniş Aile	37	14.13	1.20			
Harcama Bilinci	Çekirdek Aile	152	11.78	2.81	187	0.05	.960
	Geniş Aile	37	11.75	2.88			
Finansal Araçlar	Çekirdek Aile	152	15.67	3.18	187	-0.19	.852
	Geniş Aile	37	15.78	2.77			

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin hem duygusal zekâ hem de finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları aile türü değişkenine göre ölçeklerin tamamında ve ölçek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir ($p>0.05$).

Üçüncü olarak öğrencilerin duygusal zekâ ve finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları ortalama aile geliri değişkenine göre incelenmiştir. Bu incelemede ulaşılan bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

Öğrencilerin OYDZÖ ve MARFÖ Puanlarının Ortalama Aile Geliri Değişkenine Göre Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği	Gruplarası	42.040	2	21.020	3.489	.033*
	Gruplariçi	1120.605	186	6.025		
	Toplam	1162.646	188			
Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği	Gruplarası	138.147	2	69.074	1.181	.309
	Gruplariçi	10875.387	186	58.470		
	Toplam	11013.534	188			
Finansal Sorumluluk	Gruplarası	7.607	2	3.804	0.425	.654
	Gruplariçi	1662.943	186	8.941		
	Toplam	1670.550	188			
Finansal Planlama ve Tüketim	Gruplarası	2.528	2	1.264	0.167	.846
	Gruplariçi	1405.324	186	7.556		
	Toplam	1407.852	188			
İhtiyaç Farkındalığı	Gruplarası	16.787	2	8.393	4.786	.009*
	Gruplariçi	326.166	186	1.754		
	Toplam	342.952	188			
Harcama Bilinci	Gruplarası	0.348	2	0.174	0.022	.979
	Gruplariçi	1492.319	186	8.023		

	Toplam	1492.667	188			
Finansal Araçlar	Gruplararası	29.736	2	14.868	1.555	.214
	Gruplarıçi	1778.073	186	9.560		
	Toplam	1807.810	188			

* $p < 0.05$

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin duygusal zekâ puanları ortalama aile geliri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < 0.05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen Tukey HSD testi sonuçlarına göre, düşük ile orta ve yüksek gelir grubu arasında toplam puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanlarına ilişkin yapılan incelemede ise, öğrenci puanlarının “ihtiyaç farkındalığı” alt boyutunda ortalama aile geliri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterdiği görülmektedir ($p < 0.05$). Ölçeğin tamamı ve diğer ölçek alt boyutlarında ise öğrenci toplam puan ortalamaları ortalama aile geliri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$). “İhtiyaç Farkındalığı” alt boyutunda elde edilen istatistiksel anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen Tukey HSD testi sonucuna göre, düşük ortalama aile geliri ile orta ve yüksek ortalama aile gelirine sahip öğrenci puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunduğu tespit edilmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu alt probleme ilişkin bulgular aşağıda Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Öğrencilerin OYDZÖ ve MARFÖ Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki İle İlgili Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu Testi Sonuçları

	On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği	Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği	Finansal Sorumluluk	Finansal Planlama ve Tüketim	İhtiyaç Farkındalığı	Harcama Bilinci	Finansal Araçlar
On Yaş Duygusal Zekâ Ölçeği	1	.499**	.286**	.444**	.404**	.230**	.180*
Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği		1	.617**	.723**	.552**	.476**	.564**
Finansal Sorumluluk			1	.233**	.340**	-.062	.264**
Finansal Planlama ve Tüketim				1	.372**	.409**	.145**

İhtiyaç Farkındalığı	1	.097	.184*
Harcama Bilinci		1	-.077
Finansal Araçlar			1

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin duygusal zekâ puanları ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki görülmektedir ($r=0.499$; $p<0.01$). Bu ilişkiye ait analizler finansal okuryazarlık ölçeği alt boyutları açısından incelendiğinde ise “Finansal Sorumluluk ($r=0.286$), Harcama Bilinci ($r=0.230$) ve Finansal Araçlar ($r=0.180$)” alt boyutlarında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı; “Finansal Planlama ve Tüketim ($r=0.444$), İhtiyaç Farkındalığı ($r=0.404$)” alt boyutlarında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâları, finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu alt probleme ilişkin bulgular aşağıda Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışlarının Duygusal Zekâ Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Testi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	47.603	5.353		8.892	.000
Duygusal Zekâ	1.537	0.195	0.499	7.885	.000

Tablo 7 incelendiğinde, yapılan doğrusal regresyon analizi sonucunda öğrencilerin duygusal zekâlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($R=0.49$, $R^2=0.25$, $F(1,187)=62.166$, $p<0.01$). Ayrıca analiz sonuçlarına göre öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarına ilişkin toplam varyansın %25’inin öğrencilerin duygusal zekâları ile açıklandığı ifade edilebilir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin finansal okuryazarlıkları ve duygusal zekâ düzeylerine ilişkin gerçekleştirilen analizlerden ulaşılan sonuçlar, öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanlarının genel ölçekte yüksek olduğunu göstermiştir. Ölçek alt boyutlarında ise öğrenciler finansal sorumluluk, finansal planlama ve tüketim ve ihtiyaç farkındalığı boyutlarında “yüksek”, harcama bilinci ve finansal araçlar boyutlarında ise nispeten “yükseğe yakın” düzeyde puan almışlardır. Buna göre ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının olumlu olduğu ifade edilebilir. Literatürde ilkokul öğrencileri üzerine finansal okuryazarlık konusunu ele alan çeşitli araştırmalar bulunmakta (Andriichuk, 2021; Çelikten, 2020; Kalwij, vd. 2019; Kuzma, vd. 2022; Mammadova, vd. 2021; Narkabilova, 2021; Opletalová, 2015; Sönmez, 2022) ve finansal okuryazarlığın erken yaşta edinilmesi gereken becerilerden birisi olduğu kabul edilmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğrencilerin temel finansal tutum ve davranışlarının nispeten beklenen düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuç daha önce

gerçekleştirilen bazı araştırma sonuçlarıyla (Çarıkçı, 2019; Çelikten, vd. 2023; Yiğit ve Görmez, 2022) örtüşse de literatürde ilkökul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerileri konusunda daha fazla eğitime tabi tutulması önerilmektedir. Çarıkçı'ya (2019) göre öğrenciler kendilerine yöneltilen test sorularında başarılı olmuş olsalar bile finansal kavramların tanımlarını yapmakta zorlanmışlardır. Benzer şekilde Kuzma ve diğerleri (2022) yapmış oldukları çalışmada örneklemelerinde öğrencilerin yalnızca %30'unun yeterli ve yüksek düzeyde puana sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerine ilişkin gerçekleştirilen analiz değerlendirildiğinde ise öğrencilerin duygusal zekâ puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. İlkokul öğrencilerinde duygusal zekâ konusunu işleyen literatür incelendiğinde, araştırma sonuçlarını destekleyen çalışmalara rastlanılmaktadır (Arias, vd. 2022; Güven ve Çıray Özkara, 2016; Onur Sezer ve İyison, 2020; Saka, vd. 2021). Bu sonuçlara göre, öğrencilerin duygusal öz farkındalık, duyguların yönetimi ve duygusal ilişkilerin kontrolü gibi konularda başarılı ve kabiliyetli oldukları ifade edilebilir.

Araştırmada ikinci olarak öğrencilerin ölçeklerden almış oldukları puanları "cinsiyet, aile türü ve ortalama aile geliri" değişkenlerine göre incelenmiştir. "Cinsiyet" değişkeni bağlamında öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış puanları değerlendirildiğinde; öğrencilerin puan ortalamalarının genel ölçekte anlamlı bir farklılık göstermediği, ölçek alt boyutları bağlamında değerlendirildiğinde ise yalnızca "ihtiyaç farkındalığı" alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Buna göre, öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının genellikle cinsiyete göre farklılaşmadığı ancak kız öğrencilerin erkek öğrencilerden "istek ve ihtiyaçların ayrımı" konusunda daha fazla farkındalığa sahip olduğu ifade edilebilir. Cinsiyet değişkeni bağlamında finansal okuryazarlık konusunda literatürde ortak bir görüş hakim değildir. Ancak ilkökul öğrencileri üzerindeki daha önceki çalışmalarda cinsiyetin finansal okuryazarlık üzerinde önemli bir etkisi olmadığına dair kanıtlar bulunmaktadır (Kuzma vd., 2022). Ancak kız öğrencilerin "ihtiyaç farkındalığı" alt boyutunda ve genel ölçekte erkeklerden daha yüksek puana sahip olmaları dikkate değerdir. Benzer şekilde Çelikten vd. (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da bu sonuca ulaşılmıştır. Literatürde bu sonuçtan farklı olarak genel görüş erkeklerin daha fazla finansal okuryazar oldukları şeklindedir (Hasler ve Lusardi, 2017). Bu değerlendirme, finansın daha çok erkeklere atfedilen bir konuyu gibi yansıtılmasının bir sonucu olarak görülebilir. Bu görüşlere karşın elde edilen bulgular, Migheli and Coda Moscarola (2017) ve Kuzma ve diğerleri (2022) tarafından da dile getirildiği üzere cinsiyet tarafsızlığı üzerine yeniden düşünülmesi gerektiğini göstermektedir. Öğrencilerin duygusal zekâ puanlarının "cinsiyet" değişkenine göre incelenmesi sonucunda ise, öğrencilerin duygusal zekâ puan ortalamalarının istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna göre, ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinde cinsiyetin duygusal zekâyı önemli derecede etkileyecek bir faktör olmadığı ifade edilebilir. Literatür incelendiğinde, araştırma sonuçları Coşkun ve Öksüz (2018), Onur Sezer ve İyison (2020), Saka vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarla örtüşmektedir. Benzer şekilde Tunca (2022) tarafından gerçekleştirilen meta-analiz çalışmasında incelenen 34 araştırmanın 21'inde cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın tespit edilmediği ifade edilmiştir. Ancak literatürde bu görüşlerin aksine ilkökul seviyesinde kız öğrenciler lehine cinsiyetin duygusal zekâ üzerinde etkisi olduğuna dair bulgular da bulunmaktadır (Çullu ve Samancı, 2022; Salavera vd., 2017; Yurdakavuştu, 2012). Özetle, hem duygusal zekâ hem de finansal okuryazarlık konularında cinsiyet değişkeni tartışmalı görünmektedir. Bu noktada ilkökul döneminde cinsiyet rollerinin henüz tam bir olgunluğa erişmediği düşüncesinin de bir faktör olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanabilir. Nitekim

Tunca (2022) duygusal zekâ düzeyleri açısından kız öğrencilerin ergenlerden daha fazla etki büyüklüğüne sahip olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada öğrencilerin puan ortalamaları “aile türü” ve “ailenin ortalama geliri” değişkenleri açısından incelenmiştir. Sonuçlar, aile türü değişkeninin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ üzerinde bir etkiye sahip olmadığını göstermiştir. Ailenin ortalama geliri değişkeni açısından ise öğrenci puanları duygusal zekâda farklılık gösterirken, finansal tutum ve davranışlar açısından yalnızca “ihtiyaç farkındalığı” alt boyutunda farklılaşma göstermiştir. Tüm bu sonuçlar, ailedeki üyelerin sayısının çokluğu ya da azlığının duygusal zekâ ve finansal okuryazarlık üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı ancak ailenin nispeten daha yüksek gelire sahip olmasının duygusal zekâyı artırdığı, finansal okuryazarlığı ise sınırlı bir şekilde etkilediği ifade edilebilir. Bu sonuçlar, duygusal ve aile türü açısından Afzal ve Afzal (2016), Onur Sezer ve İyison (2020) ve Yurdakavuştu (2012) çalışmalarıyla tutarlı, Morand’ın (1999) çalışması ile tutarsızlık göstermektedir. Ailenin ortalama geliri açısından değerlendirildiğinde ise sonuçların Harrod ve Scheer (2005), Punia ve Sangwan (2011) ve Yurdakavuştu’nun (2012) çalışma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Sonuçlar finansal okuryazarlık ve aile türü açısından ise Çelikten vd. (2023) ve Van Rooij, Lusardi ve Alessie’nin (2011) çalışmalarıyla tutarlılık göstermektedir. Ailenin ortalama geliri değişkeni açısından ise Çelikten vd. (2023) ve Homan (2015) tarafından çocuklarla gerçekleştirilen çalışmalarla tutarlıdır. Yetişkin gruplarla yapılan çalışmalarla ise Kasi ve diğerlerinin (2022) çalışmasıyla tutarlı; Agarwalla ve diğerleri (2015), Maji ve Laha (2022) ve Potrich ve diğerlerinin (2015) çalışmaları ile tutarsızlık göstermektedir. Yetişkin gruplarıyla yapılan çalışmalar, genellikle aile geliri ile finansal okuryazarlık arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Biz bu ilişkiyi, araştırmadaki “ihtiyaç farkındalığı” alt boyutundaki istatistiksel anlamlı farklılaşmanın nedenlerinden birisi olarak değerlendirilmekteyiz. Çünkü yüksek gelire sahip yetişkinler olarak “ebeveynler”, literatüre göre daha olumlu finansal tutum ve davranışlara sahiplerdir ve bu durum çocuklarda finansal tutumları etkileyebilir. Dolayısıyla “ihtiyaç farkındalığı” alt boyutunda öğrenciler istek ve ihtiyaçları konusunda ebeveyn etkisi altında kalarak farkındalık kazanmış olabilirler. Sonuçlar ve literatür arasındaki çeşitlilikten anlaşılmaktadır ki, yalnızca aile türü ve aile geliri değişkenleri duygusal zekâ ve finansal okuryazarlık hakkında bir yargıya ulaşmakta yeterli olmamaktadır. Araştırmalardaki hedef grubun yaşı, aile geçmişi, aile/ebeveyn tutumları ve kardeş/akran etkileri gibi farklı değişkenlerin etkisinin varlığı düşünülmelidir. Çünkü bu değişkenler hem duygusal zekâyı (Tuğrul, 1999; İşmen, 2004; Erdoğan, 2008) hem de finansal okuryazarlığı (Atkinson ve Messy, 2012; Lucey, 2002) etkileyen önemli unsurlardır.

Araştırmanın temel amacı kapsamında son olarak finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki ve duygusal zekânın finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının yordayıcısı olup olmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizlerden elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin duygusal zekâ ve finansal okuryazarlık tutum ve davranışları arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca gerçekleştirilen analiz sonuçları, duygusal zekânın finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Buna göre, duygusal zekâsı yüksek olan öğrencilerin finansal tutum ve davranışlarının daha olumlu; finansal araçları bilme, kullanma ve yönetme, tutumlu olma, istek ve ihtiyaçları ayırt etme, bütçe planlamaları yapma ve yönetme gibi konularda daha bilinçli ve başarılı oldukları ifade edilebilir. Bu sonuçlar, literatürde yer alan çeşitli araştırmalar ile paralellik göstermektedir (Aren ve Hamamcı, 2023; Fauziyah ve Ruhayati,

2016; Bouzguenda, 2018). Aynı zamanda araştırmalar duygusal zekâ ile yatırım kararı (Hadi, 2017; Munir vd., 2018), yatırım tercihi (Doğan, 2016), finansal yönetim (Asandimitra ve Kautsar, 2019), finansal davranış (Dinç Aydemir, 2015), kişisel finans ve mesleki gelişim (Imam vd., 2022), finansal performans (Smith, 2009); finansal davranış yönetimi ve finansallaşma kùltürü (Maman ve Rosenhek, 2022), finansal belirsizliklerin giderilmesi (Dierks ve Tiggelbeck, 2021) arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca yukarıda da açıklandığı üzere öğrencilerin hem yüksek finansal okuryazarlık hem de duygusal zekâya sahip olmaları araştırmanın temel amacına dair fikirler sunması açısından da önemlidir. Zira, çocuk ve genç yetişkinlerde duygusal zekâ ile akademik motivasyon (Arias vd, 2022), problem çözme (Yolcu, 2019), karar verme (Köksal ve İşmen Gazioglu, 2007), sosyal beceriler (Yurdakavuştu, 2012) ve öz-yeterlik (Sert ve Traş, 2019) arasında doğrudan pozitif ve anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Tüm bu ilişkisel göstergeler aynı zamanda finansal okuryazarlığa doğrudan etki edebilecek potansiyel yeterlilik ve kaynaklar olarak düşünölmektedir. Zira OECD (2014) finansal okuryazarlığı tanımlarken “motivasyon ve güven” kavramlarına yer vermekte ve bilgi, anlayış ve beceriden ziyade bilişsel olmayan özelliklerinde finansal okuryazarlığın kaynakları arasında yer aldığını ifade etmektedir. Dolayısıyla araştırmadan elde edilen sonuçlar 21. yüzyılın yaşam becerilerinden biri olarak ifade edilen ve önemi her geöen gün giderek artan finansal okuryazarlık becerisinin ediniminde duygusal ve sosyal faktörlerin göz ardı edilmemesi gerektiği hususunu bir kez daha göstermektedir. Aynı zamanda duyuşsal özellikleri içeren finansal eğitim anlayışının yaygınlaşmasının bireysel ve toplumsal refahın artmasına katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Araştırma sonuçlarından elde edilen değerlendirmelere göre, uygulayıcılara ve politika yapıcılara aşağıdaki öneriler sunulabilir:

a. Araştırmanın en temel sonucuna göre, duygusal zekâ, finansal tutum ve davranışları olumlu olarak etkilemektedir. Bu nedenle finansal eğitim programlarının bilişsel özelliklerin ötesinde duyuşsal özellikleri de içerecek şekilde yapılandırılması önerilmektedir.

b. Araştırmada dikkate değer sonuçlardan bazıları aile faktörleri ile ilgilidir. Bu sebeple araştırmacıların özellikle çocuklar üzerinde finansal okuryazarlığı aile faktörleri bağlamında değerlendirmeleri ve bu yönde yeni araştırmalar geröekleştirmeleri önerilmektedir.

c. Bu araştırma çeşitli özellikleri bakımından bazı sınırlılıklara sahiptir. İlk olarak literatürde çocuklar üzerine geröekleştirilen finansal okuryazarlık araştırmalarının sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bu araştırma yalnızca 4. sınıf öğrencileriyle geröekleştirilmiş, betimsel ve ilişkisel bir araştırmadır. Bu sebeple finansal okuryazarlık ve duygusal zekâ konusunu daha geniş örneklemlerle ele alan deneysel araştırmalar ya da aracı değişkenlerin rolünü araştıran yeni araştırmaların geröekleştirilmesi önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için İstanbul Topkapı Üniversitesi Akademik Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan (09.03.2022 - 2022/02) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Afzal, M.T. & Afzal, M. (2016). Relationship of family structure and emotional intelligence of secondary school students in Islamabad. *American Journal of Educational Research*, 4(9), 685-688. <https://doi.org/10.12691/education-4-9-7>
- Agarwalla, S. K., Barua, S. K., Jacob, J. & Varma, J. R. (2015). Financial literacy among working young in urban India. *World Development*, 67, 101-109. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2014.10.004>
- Altunbaş, T. ve Özabacı, N. (2019). Bir duygusal zekâ programının ilkökul öğrencilerinin duygusal zekâ, atılgan, saldırgan ve çekingen davranışlarına etkisinin incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(54), 659-688. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/813507>
- Andriichuk, V. (2021). Teaching financial literacy in primary school students: International experience. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1, 81–87. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.10>
- Aren, S. (2019). Duygusal finansın kavramsal çerçevesi: Finansal kriz ve balonların anlaşılmasında yeni bir yaklaşım. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 11-16. <http://aksarayiibd.aksaray.edu.tr/tr/download/article-file/823880>
- Aren, S., & Hamamcı, H.N. (2021). Emotional finance: determinants of phantasy. *Kybernetes*, 50(5), 1250-1276. <https://doi.org/10.1108/K-02-2020-0084>
- Aren, S., & Hamamcı, H. N. (2023). Evaluation of investment preference with phantasy, emotional intelligence, confidence, trust, financial literacy and risk preference. *Kybernetes*, 52(12), 6203-6231. <https://doi.org/10.1108/K-01-2022-0014>
- Arias, J., Soto-Carballo, J. G., & Pino-Juste, M. R. (2022). Emotional intelligence and academic motivation in primary school students. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 35(1), 1-9. <https://doi.org/10.1186/s41155-022-00216-0>
- Asandimitra, N. & Kautsar, A. (2019). The influence of financial information, financial self efficacy, and emotional intelligence to financial management behavior of female lecturer. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 7(6), 1112-1124. <https://doi.org/10.18510/hssr.2019.76160>
- Atkinson, A. & Messy, F. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) pilot study. *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*, No. 15, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5k9csfs90fr4-en>
- Atkinson, A. & F. Messy (2013). Promoting financial inclusion through financial education: OECD/INFE Evidence, Policies and Practice. *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*, No. 34, OECD Publishing. <https://dx.doi.org/10.1787/5k3xz6m88smp-en>
- Bar-on, R. (1997). *The Emotional Quotient Inventory (EQ-i) Technical Manual*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Bouzuenda, K. (2018). Emotional intelligence and financial decision making: are we talking about a paradigmatic shift or a change in practices?. *Research in International Business and Finance*, 44, 273-284. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2017.07.096>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş. (2021). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Coşkun, K., Öksüz, Y., & Yılmaz, H. B. (2017). Ten years emotional intelligence scale (TYEIS): Its development, validity and reliability. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 4(2), 122-133. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/306145>
- Coşkun, K. ve Öksüz, Y. (2018). Duygusal okuryazarlık eğitiminin ilkökul öğrencilerinin duygusal zekâ performansı üzerindeki etkisinin cinsiyete göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(Özel Sayı), 1861-1874. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/558070>
- Cüceloğlu, D. (2017). *Evlenmeden önce* (15. bs.). Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2008). *İyi düşün doğru karar ver* (50 bs.). Remzi Kitabevi.
- Çarıkcı, O. (2019). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin finansal farkındalık düzeyinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 133-157. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/754982>
- Çelikten, L. (2020). *Marmara Finansal Okuryazarlık Programının Geliştirilmesi ve İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. (Yayın no. 655535) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Çelikten, L. ve Doğan, M.C. (2020). Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeğinin geliştirilmesi. *HAYEF: Journal of Education*, 17(2), 199-221. <https://doi.org/10.5152/hayef.2020.20017>
- Çelikten, L., Doğan, M.C. ve Dişli Çelikten, M. (2023). İlkokulda Finansal Okuryazarlık: Demografik Faktörler Finansal Tutum ve Davranışları Farklılaştırıyor mu? *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(1), 135-162. <https://doi.org/10.23863/kalem.2022.226>
- Çullu, M. S. ve Samancı, O. (2019). İlkokul öğrencilerinde duygusal zekâ ile okul reddi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(234), 967-986. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.842917>
- Dierks, L. H. & Tiggelbeck, S. (2021). Emotional finance: The Impact of emotions on investment decisions. *Journal of New Finance*, 2(2), 1-17. <https://doi.org/10.46671/2521-2486.1019>
- Diñç Aydemir, S. (2015). *Duygusal zekâ, kontrol odağı, genel olarak riskten kaçınma ve finansal okuryazarlığın riskli yatırım niyeti üzerindeki etkisi*. (Yayın No. 413890) [Doktora Tezi, Gebze Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Doğan, M. (2016). Duygusal zekâ ile yatırım tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Türkiye örneği. *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(14), 543-554. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bartiniibf/issue/25615>
- Dumanlı, A. N., & Aren, S. (2021). Emotional finance: as a new approach to understanding the markets. *Journal of Life Economics*, 8(2), 173-183. <https://doi.org/10.15637/jlecon.8.2.03>
- Erdoğan, M. Y. (2008). Duygusal zekânın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/70012>
- Fauziyah, A., & Ruhayati, S. A. (2016). Developing students' financial literacy and financial behaviour by students' emotional quotient. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 15, 65-69. <https://doi.org/10.2991/gcbme-16.2016.10>
- Frisancho, V. (2020). The impact of financial education for youth. *Economics of Education Review*, 78, 101918. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2019.101918>
- Gardner, H. (2011). *Frames of Mind Theory of Multiple Intelligences (10. Bs)*. Basics Books.

- Goleman, D. (1996). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bloomsbury Publishing.
- Güven, M., ve Çıray-Özkara, F. (2016). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ve duygusal zekâya ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1247-1257. <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/emotional-intelligence-level-of-7th-grade-secondary-school-students-and-theiropinions-about-emotional-intelligence.pdf>
- Hadi, F. (2017). Effect of emotional intelligence on investment decision making with a moderating role of financial literacy. *China-USA Business Review*, 16(2), 53-62. <https://doi.org/10.17265/1537-1514/2017.02.002>
- Hapsari, D. T., Suryono, Y, & Amiliya, R. (2019). 21st century skills; The effect of Project Based Learning to financial literacy on children aged 5-6 years. *Educational Administration Research and Review*, 3(2), 85-93. <https://doi.org/10.17509/earr.v3i2.22370>
- Harrod, N. R., & Scheer, S. D. (2005). An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. *Adolescence*, 40(159), 503-512. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16268129/>
- Hasler, A., & Lusardi, A. (2017). The gender gap in Financial Literacy: A global perspective [Research report]. Global Financial Literacy Excellence Centre, The George Washington University School of Business. <https://gflec.org/wp-content/uploads/2017/07/The-Gender-Gap-in-Financial-Literacy-A-Global-Perspective-Report.pdf>
- Homan, H. S. (2015, May). *Comparative study of students financial literacy and its demographic factors* [Full text paper]. International Conference on Economics and Banking. <https://doi.org/10.2991/iceb-15.2015.16>
- Imam, S., Fernandez, A. I., Sisodia, G. S., del Río, J. A. J., & Al Radaideh, A. (2022). Emotional intelligence and personal finances in the academic curricula: A critical analysis of their potential synergies. *Asian Culture and History*, 14(1), 1-6. <https://doi.org/10.5539/ach.v14n1p6>
- İsmen, A. E. (2004). Duygusal zekâ ve aile işlevleri arasındaki ilişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(11), 55-75. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/863976>
- Kalwij A., Alessie R., Dinkova M., Schonewille G., Van der Schors A., & Van der Werf M. (2019). The effects of financial education on financial literacy and savings behavior: Evidence from a controlled field experiment in Dutch primary schools. *Journal of Consumer Affairs*, 53(3), 699–730. <https://doi.org/10.1111/joca.12241>
- Kasi, M., Muhammad, N., & Sarwar, B. (2022). Analyzing the demographic differences in context of financial literacy: Evidence from Quetta City. *Journal of Accounting and Finance in Emerging Economies*, 8(1), 201-212. <https://doi.org/10.26710/jafee.v8i1.2260>
- Köksal, A. ve İşmen Gazioğlu, A. (2012). Ergenlerde duygusal zekâ ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki. *HAYEF: Journal of Education*, 4(1), 133-146. <https://www.hayefjournal.org/Content/files/sayilar/102/133.pdf>
- Kuzma I., Chaikovska H., Levchyk I., & Yankovych O. (2022). Formation of financial literacy in primary school students. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 15(3), 142-155. . <http://dx.doi.org/10.7160/eriesj.2022.150302>
- Lucey, T. A. (2002). *The personal financial literacy of fourth grade students* [Unpublished master dissertation]. University of Memphis. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED469633.pdf>

- Maji, S.K., & Laha, A. (2022). State of financial literacy and its determinants: evidence from student level survey. *Business Insight*, 9, 13-28. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4107764>
- Maman, D., & Rosenhek, Z. (2022). Governing individuals' imaginaries and conduct in personal finance: The mobilization of emotions in financial education. *Journal of Consumer Culture*, 0(0). doi: <https://doi.org/10.1177/14695405211069952>
- Mammadova, G., Gökalp, M. ve Hatunoğlu, B. Y. (2021). İlkokul ve ortaokul öğretim programlarındaki kazanımlarda finansal okuryazarlıkla ilgili öğrencilerin tutum ve görüşleri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(39), 589-626. <https://doi.org/10.26466/opus.827534>
- Migheli, M., & Coda Moscarola, F. (2017) Gender differences in financial education: Evidence from primary school. *De Economist*, 165(3), 321-347. <https://doi.org/10.1007/s10645-017-9300-0>
- Morand, D.A. (1999). Family size and intelligence revisited: The role of emotional intelligence. *Psychological Reports*, 84(2), 643-649. <https://doi.org/10.2466/pr0.1999.84.2.643>
- Munir, I. U., Yue, S., Ijaz, M. S., Zaidi, S. Y., & Hussain, S. (2018). Effect of emotional intelligence on behavior of investment: Possible role of financial literacy and gender. *Asia Proceedings of Social Sciences*, 2(2), 79-83. <https://doi.org/10.31580/apss.v2i2.342>
- Narkabilova, G. (2021). On the importance of developing financial literacy among primary school pupils. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 05(97), 219-221. <https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2021.05.97.43>
- Onur Sezer, G. ve İyison, G. (2020). İlkokul öğrencilerinin sınıf içi etkinlik düzeyleri ile duygusal zekâ puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 293-309. <https://doi.org/10.19171/uefad.688497>
- Opletalová, A. (2015). Financial education and financial literacy in the Czech education system. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 1176-1184. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.229>
- OECD, (2014). *PISA 2012 results: Students and money: Financial literacy skills for the 21st century (Volume VI)*, PISA, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264208094-en>
- Passons W.A. (1975). *Gestalt approaches in counseling*. Holt Rinehart & Winston. <https://lccn.loc.gov/74022223>
- Pervez, S. (2014). Effect of emotional intelligence and financial literacy on investment decision making with a mediating role of risk perception. *Jinnah Business Review*, 2(2), 12-20. <https://doi.org/10.17265/1537-1514/2017.02.002>
- Pettersson, J., & Wettergren, Å. (2021). Governing by emotions in financial education. *Consumption Markets & Culture*, 24(6), 526-544. <https://doi.org/10.1080/10253866.2020.1847720>
- Potrich, A. C. G., Vieira, K. M., & Kirch, G. (2015). Determinants of financial literacy: Analysis of the influence of socioeconomic and demographic variables. *Revista Contabilidade & Finanças*, 26, 362-377. <https://doi.org/10.1590/1808-057x201501040>
- Punia, S., & Sangwan, S. (2011). Emotional intelligence and social adaptation of school children. *Journal of Psychology*, 2(2), 83-87. <https://doi.org/10.1080/09764224.2011.11885466>
- Saka, Ö., Yıldırım, M., Çimen, M. B. ve Atlı, S. (2021). İlköğretim okullarında okuyan öğrencilerde duygusal zekânın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Cihanşümül Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 123-132. https://dergipark.org.tr/tr/pub/cihansumul/issue/73478/1207724#article_cite

- Salavera, C., Usán, P., Chaverri, I., Gracia, N., Aure, P., & Delpueyo, M. (2017). Emotional intelligence and creativity in first-and second-year primary school children. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 237, 1179-1183. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2017.02.176>
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Coginition and Personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Sert, M. ve Traş, Z. (2019). Ergenlerin duygusal zekâ düzeyleri ile öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, 1205-1220. <https://doi.org/10.33206/mjss.500797>
- Sezer, G. O. ve İyison, G. (2020). İlkokul öğrencilerinin sınıf içi etkinlik düzeyleri ile duygusal zekâ puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 293-309. <https://doi.org/10.19171/uefad.688497>
- Smith, B. (2009). The emotional intelligence of money: A case for financial coaching. *IICO The International Journal of Coaching in Organizations*, 7(24), 78-94. <https://researchportal.coachfederation.org/Document/Pdf/2996.pdf>
- Sönmez, M. T. (2022). Erken dönemlerde finansal farkındalığın gelişmesi ve finansal okuryazarlık konularının matematik dersine entegrasyonu. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(2), 569-589. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022362402>
- Taffler, R. (2018). Emotional finance: investment and the unconscious. *The European Journal of Finance*, 24(7-8), 630-653. <https://doi.org/10.1080/1351847X.2017.1369445>
- Thorndike, E.L. (1920). Intelligence and its uses. *Harper's Magazine*, 140, 227-235. <https://doi.org/10.1037/h0064596>
- Triyonowati, T., Elfita, R. A., & Laily, N. (2022). Emotional intelligence, financial literacy, and investor intention: Empirical study on university students during the Covid-19 pandemic. *International Conference of Business and Social Sciences*, 2(1), 1274. <https://ojsicobuss.stiesia.ac.id/index.php/icobuss1st/article/view/307>
- Tuckett, D. (2011). *Minding the markets: An emotional finance view of financial instability*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9780230307827>
- Tuğrul, C. (1999). Duygusal zekâ. *Klinik Psikiyatri*, 1, 12-20. https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_2_1_12_20.pdf
- Tunca, A. (2022). Çocuk ve ergenlerde duygusal zekânın cinsiyete göre incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 134-148. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.1054512>
- Tural Sönmez, M. (2022). Erken dönemlerde finansal farkındalığın gelişmesi ve finansal okuryazarlık konularının matematik dersine entegrasyonu. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(2), 569-589. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022362402>
- Van Rooij, M., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial Economics*, 101(2), 449-472. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2011.03.006>
- Williams, T. (2007). Empowerment of whom and for what? Financial literacy education and the new regulation of consumer financial services. *Law & Policy*, 29(2), 226-256. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9930.2007.00254.x>
- Williams, P., Morton, J. K., & Christian, B. J. (2020). Enhancing financial literacy in children 5-12 years old using authentic learning within a school market garden programme. *Education*, 3(13), 1-14. <https://doi.org/10.1080/03004279.2020.1851741>

- Yıldırım, D. ve Özbek, A. (2021). Erken dönem ekonomi eğitimi ve finansal sosyalizasyonun finansal okuryazarlık düzeyine etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 694-710. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.860749>
- Yiğit, Y. ve Görmez, E. (2022). Sosyal bilgiler dersini almış ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık yeterliliğine ilişkin bir araştırma. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(32), 332-361. <http://dx.doi.org/10.29228/INESJOURNAL.64214>
- Yolcu, S. (2019). *İlkokul Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyinin Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. (Yayın No. 555917) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Yurdakavuştu, Y. (2012). *İlköğretim öğrencilerinde duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeyleri*. (Yayın no. 317708) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğr. Üyesi Lütfullah ÇELİKTEN
lcelikten@29mayis.edu.tr